

Fakta-ark fra Kunnskapsdepartementet;

Nye formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen

Kunnskapsdepartementet har 4. april 2008 lagt fram to odelstingsproposisjoner med forslag til endrede formålsparagrafer for barnehagen og for opplæringen.

Forslag til nytt formål for barnehagen – Ot.prp. nr. 47 (2007-2008)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på respekt for menneskeverdet på åndsfrihet, nestekjærlighet, likeverd og solidaritet, slik disse grunnleggende verdiene kommer til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon og i ulike religioner og livssyn, og slik de er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Forslag til nytt formål for opplæringen – Ot.prp. nr. 46 (2007-2008)

Opplæringa i skole og lærebedrift skal opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt. Ho skal byggje på respekt for menneskeverdet og på åndsfridom, nestekjærleik, likeverd og solidaritet, slik desse grunnleggjande verdiane kjem til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon og i ulike religionar og livssyn og slik dei er forankra i menneskerettane. Opplæringa skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrang. Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Skolen skal samarbeide med heimen.

Om prosessen

Regjeringen oppnevnte 2. juni 2006 et offentlig utvalg som fikk i mandat å gjennomgå formålet med barnehagen og formålet med opplæringen. Utvalget ble ledet av viserektor ved Universitetet i Oslo Inga Bostad. Utvalget la den 8. juni 2007 frem et konsensusforslag til nye formålsparagrafer for barnehagen og for grunnskolen og videregående opplæring inkludert lærebedrift. (NOU 2007:6 *Formål for framtida, Formål for barnhagen og opplæringen.*)

Innstillingen fra utvalget ble sendt på en bred offentlig høring i perioden 19. juni – 1. november 2007.

Konsensusforslagene fra utvalget fikk bred støtte blant høringsinstansene. Enkelte høringsinstanser kom også med forslag til endringer. På bakgrunn av de innkommende høringsuttalelsene har departementet foreslått noen justeringer i forhold til Bostadutvalgets forslag. Forslagene som nå fremmes av Kunnskapsdepartementet er likevel i all hovedsak i samsvar med utvalgets forslag.

Begrunnelser for forslagene til nye formålsparagrafer

Gjeldende formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen er omdiskuterte og i liten grad tilpasset endringer i samfunnet, barnehagen og utdanningssystemet. Det er lagt til grunn for de forelagte forslag at

- det norske samfunnet har både en kulturell tradisjon og et kulturelt mangfold
- Norge er forpliktet til å følge menneskerettslige konvensjoner, og formålene må gjenspeile våre menneskerettslige forpliktelser
- formålene reflekterer sammenheng mellom barnehagen og grunnopplæringen
- formålene må tilpasses endringer i barnehagesektoren og i utdanningssystemet, og samtidig ivareta institusjonenes behov og egenart

Forslagene til formål for barnehagen og opplæringen er bygd opp på samme måte og uttrykker det samme verdigrunnlaget. Det kan bidra til større sammenheng mellom barnehage, skole og lærebedrift. Forskjellene mellom disse nivåene er imidlertid store på mange områder. Det kommer til uttrykk i formålene. Paragrafene inneholder derfor mange av de samme elementene, men de er tilpasset henholdsvis barnehagens og opplæringens særpreg.

Forslagene til formål uttrykker et sett verdier som flest mulig kan slutte opp om, uavhengig av kulturell, religiøs eller nasjonal tilknytning. Samtidig erkjennes det at i Norge er disse verdiene formet i en kristen og humanistisk kulturtradisjon, men også at verdiene kan begrunnes ulikt i forskjellige religioner og livssyn. Dessuten understrekes det at verdiene er forankret i menneskerettighetene.

Formålsparagrafene inneholder mer enn verdigrunnlaget. Formålet skal uttrykke på et overordnet nivå hva som skal være barnehagens og grunnopplæringens bidrag til individets og samfunnets utvikling. Det sier også noe om hvordan institusjonene skal møte det enkelte barnet og eleven.

Formålets funksjon

Formålet for barnehagen og formålet med opplæringen har to funksjoner: Formålene er retningsgivende for øvrige lovparagrafer og styringsdokumenter, samtidig som de gir uttrykk for samfunnets normer og verdier.

Formålene ligger til grunn for alt arbeid i barnehagen og grunnopplæringen. Formålene forplikter alle ansatte og berører dessuten foreldre, foresatte og andre som er interessert i barnehagen og grunnopplæringen.